

Fənn sillabusu:

İxtisas : 050704 "Baytarlıq təbabəti"

Fakültə: "Baytarlıq"

Kafedra: "Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri"

I.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı:"Quşçuluqda yumurta və ət istehsalının texnologiyası" (fənn proqramı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən «24» Avqust 2020-ci il tarixli F-383 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş Ali Təhsil Pilləsinin Dövlət Standartı və «22» sentyabr 2020-ci il tarixli ADAU-nun Elmi Şurası tərəfindən təsdiq edilmiş 050711 "Zoomühəndislik" protokol № EŞ-01/3.21 ixtisasının tədris planı əsasında tərtib olunmuşdur.)

Kodu:İPF-B23

Tədris ili:III (2024-2025)

Semestr: VI(yaz)

Tədris yükü:Cəmi 120 saat. Auditoriyadankənar 75 saat.Auditoriya saati-45
(30 saat mühazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit :4

Auditoriya№:112

Saat:09:30

II.Müəllim haqqında məlumat: Mirfəzil Abdullayev Qafar oğlu. Bayt.ü.f.d.

Məsləhət günləri və saati:V gün 13⁰⁰- 15⁰⁰

E-mail ünvanı: m.fag0408@gmail.ru

Kafedra ünvanı:Lənkəran.ş. Fiziki küç, 170-a

III:Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. Qədimova N.S. "Ət və ət məhsullarının texnologiyası". Dərslik, Bakı: "İqtisad Universiteti" nəşriy., 2013.– 412 səh.
2. HəsənovM.İ. "Quşçuluq, yumurtavə quş ətiistehsaqlı texnologiyası". Bakı. "Elm". 2009. – 405 səh.
3. HacıyevM.H., MirzəyevF.M., MəmmədovS.N., İsgəndərovaA.C., HacıyevQ.H. "Qarışıqistiqamətlitoyuqlarınbəslənmə texnologiyası". Gəncə 2019.- 116 səh.
4. Hacıyev M.H. "Quşçuluqda hibridləşmənin genetik əsasları" Gəncə -2006. -182 səh.
5. TağıyevA.Ə., MəmmədovR.T. "Ətlikvə yumurtalıqistiqamətlibəzəktoyuqlarınıninsaxlanılmatexnologiyası". Bakı, "Mürjim" nəşriyyat-poliqrafiyaMərkəzi, 2019.- 168 səh.
6. Бессарабов Б.Ф., Кранов А.А., Могтльда Н.П. «Технология птицеводства яиц и мяса птицы на промышленной основе». Санкт-Петербург, Лань, 2012.- 336 стр.
7. Слущкий И. Самый полный справочник птицеводства. Москва, АСТ, 2013.- 320 стр.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədrisi vacib deyil.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədrisi olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Azərbaycanca qeyri neft sektorunda ən əhəmiyyətli istiqamət - heyvandarlığın sürətləndirilmiş inkişafıdır. İlk növbədə bu ən tez yetişən, elmi ağırlıqlı və yüksək texnologiyalı sahəsi olan quşçuluğa aiddir. Müasir dövrdə heyvandarlıq sahəsinin inkişafının proqnozlaşdırılması və məhsul istehsalının artırılmasına yönələn bir aktual məsələ kimi təqdim edilir. Quşçuluqda yumurta və ət istehsalının texnologiyası fənninin proqramı bütün kənd təsərrüfatı quşlarının məhsuldarlıq və təsərrüfat xüsusiyyətlərini, çoxaltmanın nəzəri və praktik əsaslarını, yetişdirmə və quşların saxlanma tələblərinin tədris edilməsi üçün nəzərdə tutulur. Quşçuluqda yumurta və ət istehsalı fənni zootexnikanın ayrı - ayrı sahələri ilə sıx əlaqəsini nəzərə alsaq, xırda, iri fermer təsərrüfatlarının və iri quşçuluq fabriklərinin nailiyyətləri, dünya və respublika quşçuluğunun inkişaf perspektivi barədə materialları tələbələrə çatdırmaq nəzərdə tutulub. Yüksək qidalılığa, pəhrizlik xüsusiyyətlərinə zülalla zəngin, az maddi vəsait və əmək sərf olunan, qida məhsulu istehsal edən kənd təsərrüfatının önəmli bir sahəsi olan quşçuluğun əhəmiyyəti.

Quşçuluğun əsasları fənni öyrənilməsi zamanı hədəfləri aşağıdakılardır:

- Quşçuluqda yumurtalamanın dinamikası, yumurtanın keyfiyyətinin dəyişməsi, cinsi yetişkənlik, kürtyatma
- Azərbaycanda sənaye quşçuluğunun son illərdə əsas nailiyyətlərini və iqtisadi göstəricilərini xarakterizə etmək (ölkədə quşların başsayı, məhsul istehsalının statistik göstəriciləri, məhsuldarlıq, 1000 yada 10) yumurtaya və 1 kq ətə sərf olunan yem və əmək sərfi.

Bu məsələlərin həyata keçirilməsində zootexnikanın rolu.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış dərs saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir.Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində,50 balı isə imtahanda toplayır.Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir:20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024- cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal-tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür,cavabı dəqiq və hərtərəflidir,
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür,cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir.
- 7 bal-tələbə keçilmiş materialı başa düşür,lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.
- 6 bal-tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var,mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur,lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal-tələbənin mövzudan xəbəri var,lakin fikrini əsaslandırə bilmir.
- 1-2 bal-tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal-suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında).

91-100 bal-əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı(B)

71-80 bal-yaxşı(C)

61-70 bal-kafi(D)

51-60 bal-qənaətbəxş(E)

51-baldan aşağı qeyri-kafi(F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 45saat

Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu		Müh.	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1. Yumurta istehsalının texnologiyası və ana sürünün bəslənməsi Plan: 1. Quşların saxlanma və bəslənməsi 2. Quş eti və yumurta istehsalı texnikası. 3. Quş eti istehsalı texnologiyası. 4. Yumurta məhsuldarlığı və ona təsir edən amillər. Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
2	Mövzu 2. Yumurtalıq təmir cavanlarının texnologiyası Plan: 1. Quşçuluq təsərrüfatlarında geniş yayılan qəfəslər. 2. Cücələrin bəslənməsi üçün lazım olan şərait. 3. Cücələrin qəfəsli batareyalarda bəslənməsi. Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
3	Mövzu 3. Yumurtalıq toyuqların bəslənmə texnologiyası Plan: 1.Cavan quşların döşəmə üzərində bəslənməsi 2.Yumurtar toyuqların qəfəsdə bəslənməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
4	Mövzu 4. Yumurta məhsullarının istehsalı. Plan: 1. Yumurtaların yığılmasının mexanikləşdirilməsi 2. Mexanikləşdirilmiş yumurta yığma avadanlıqları Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
5	Mövzu 5. Yumurta məhsullarının emalı texnologiyası. Plan: 1. Yumurtaları yumaq üçün mexanikləşdirilmiş qurğular 2. Yumurtanın qablaşdırılmasının mexanikləşdirilməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
6	Mövzu 6. Broyler ət istehsalı texnologiyası. Plan: 1. Bir günlük broylerin seçilməsi 2. Broylerin qalın döşənək üzərində bəslənməsi 3. Broylerin məfil tor üzərində bəslənməsi	2	

	4. Broylerin yetişdirildiyi binaların avadanlığı və mexanikləşdirilməsi 5. Yemlərin verilməsinin mexanikləşdirilməsi 6. Suvarmanın mexanikləşdirilməsi 7. Broylerin yemləndirilməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)		
7	Mövzu 7. Quş ətinin emalı texnologiyası. Plan: 1. Quş ətinin morfologiyası və kimyəvi tərkibi 2. Quşun kəsimqabağı tutulması və daşınması 3. Kəsilmə və qansızlaşdırma 4. Tükün təmizlənməsi 5. İçalatın və yarımicalatın çıxarılması 6. Quş ətinin sortlaşdırması 7. Markalanma və qablaşdırma 8. Quş ətinin soyudulması Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
8	Mövzu 8. Hind toyuq ət istehsalı texnologiyası. Plan: 1. Hind toyuğu cücələrinin qəfəsdə bəslənməsi 2. Hind toyuğu cücələrinin döşəmə üzərində bəslənməsi. 3. Hind toyuğu cücələrinin yemləndirilməsi. 4. Damazlıq sürünün bəslənməsi Mənbə(1;2;3;4;5;6;7)	2	
9	Mövzu 9. Ördek və qaz ətinin istehsalı texnologiyası Plan: 1. Ana sürünün bəslənməsi. 2. Ana sürünün təşkili. 3. Təmir cavanlarının bəslənməsi. 4. Ördek cücələrinin ət üçün bəslənməsi. 5. Qaz əti istehsalı.	2	
10	Mövzu 10. Bildirçinin və qeyri-ənənəvi quş növlərinin yumurta və ət istehsalı texnologiyası. Plan: 1. Bildirçinin yumurta məhsuldarlığı və faydalı xüsusiyyətləri. 2. Bildirçinin ət məhsuldarlığının faydalı xüsusiyyətləri 3. Firəng toyuğu və onların məhsuldarlığı 4. Qırqovul yumurtasının faydaları. 5. Qırqovul ətinin faydalı xüsusiyyətləri. 6. Qırqovulların cinslərinin saxlanması və yemləndirilməsi.	2	
11	Mövzu 11. Quşun emalı zamanı əlavə məhsulların çıxarı Plan: 1. Quş ətinin emalı zamanı əlavə məhsulların əhəmiyyəti 2. Quş ətinin əlavə məhsulların əhəmiyyəti 3. Quş ətinin əlavə məhsulların qidalıq göstəricilərinə görə qiymətləndirilməsi	2	

12	Mövzu 12. Hind toyuq ətinin keyfiyyət göstəriciləri Plan: 1.Hind toyuqlarının kəsimqabağı tutulması və daşınması 2.Kəsilmə və qansızlaşdırma 3.Hind toyuğuətinin əhəmiyyəti 4.Hind toyuğu ətinin qidalq göstəricilərinə görə qiymətləndirilməsi	2	
13	Mövzu 13. Qaz əti və tükünün keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi Plan: 1. Qazlarının kəsimqabağı tutulması və daşınması 2. Kəsilmə və qansızlaşdırma 3. Qaz ətinin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi. 4. Qaz ətinin keyfiyyətinin qiymətləndirmə metodları 5. Qaz ətininqidalq göstəricilərinə görə qiymətləndirilməsi	2	
14	Mövzu 14. Ördek yumurtası və ətinin keyfiyyət göstəriciləri Plan: 1. Ördekllərin kəsimqabağı tutulması və daşınması 2. Kəsilmə və qansızlaşdırma 3. Ördek yumurtası keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi. 4. Ördek ətinin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi	2	
15	Mövzu 15. Bildirçin və qeyri ənənəvi quş növlərinin ətinin keyfiyyət göstəriciləri. Plan: 1. Bildirçinlərin kəsimqabağı tutulması və daşınması 2. Kəsilmə və qansızlaşdırma 3. Bildirçinin yumurta və ət məhsuldarlığının faydalı xüsusiyyətləri 4. Firəng toyuğu və qırqovul yumurtasının faydaları. 5. Firəng toyuğu və qırqovul ətinin faydalı xüsusiyyətləri.	2	
Cəmi:		30 s.	

	Laboratoriya	Saat	Tarix
1.	Mövzu 1:Yumurta istehsalının texnologiyası və ana sürünün bəslənməsi. Mənbə(1;2;3)	2	
2.	Mövzu 2:Yumurtalıq təmir cavanlarının və yumurtar toyuqların bəslənmə texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	
3.	Mövzu 3:Yumurta məhsullarının istehsalı və emalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	
4.	Mövzu 4:Broyler ət istehsalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	
5.	Mövzu 5:Quş ətinin emalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	
6.	Mövzu 6:Hind toyuq ət istehsalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	
7.	Mövzu 7:Ördək və qaz ətinin istehsalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	2	

8.	Mövzu 8: Bildirçinin və qeyri-ənənəvi quş növlərinin yumurta və et istehsalı texnologiyası. Mənbə(1;2;3)	1	
		Cəmi:	15 s.

XI. Fənn üzrə tələblər: Fənnin ümumi nəzəri əsasını, kənd təsərrüfatı quşlarının yumurta və et məhsuldarlığı, sahənin təşkilini və idarəedilməsini; Quşçuluq məhsullarının sənaye əsasında istehsal texnologiyasının təşkili; Yeyinti üçün yumurta istehsalının artırılması, çoxaldılması, keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və maya dəyərinin aşağı salınması yolları; Heyatıyeni sahələrdə yumurta istehsalı; Quş eti istehsalının təşkil edilməsi; Hind toyuğu, ördək, qaz, bildirçin, firəng toyuq eti istehsalı texnologiyasını; Quşun emalının və kəsiminin texnologiyalarını;

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri

FTN 1. Quşçuluqda yumurta və et istehsalının texnologiyasının öyrənilməsi nəticəsində yumurta(yeyinti, ərzaq) istehsal edən iri tipli sənaye quşçuluq təsərrüfatları, fermer təsərrüfatları xarakterizəsi və təsərrüfat içində yumurta istehsalının texnoloji prosesləri öyrənilir.

FTN 2. Yumurtalıq istiqamətli toyuqların cavanlarının bəslənməsinin texnoloji sxemi. Qəfəsdə və qalın döşəmədə təmir cavanların bəslənməsini bilmək.

FTN 3. Ana sürüsünün qəfəs və döşəmə şəraitində bəslənməsi. Yumurtar toyuqların sənaye sürüsündə kompleksləşdirilməsinin şərtləri və müddəti. Yumurtar toyuqların istifadəlik müddətini bilmək.

FTN 4. Yeyinti üçün yumurta istehsalının artırılması, çoxaldılması, keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını. Qida yumurtalarının standartı. Qida yumurtalarının qüsurları. - Qurudulmuş və dondurulmuş yumurta məhsullarının istehsal texnologiyası, yumurtanın emalında yeni mütərəqqi üsulların tətbiqi edilmək.

FTN 5. Quş eti istehsalının xüsusiyyətləri və üstünlükləri. Ətlik cavanların böyüməsi, inkişafı, üstünlükləri və bəslənmə müddəti. Quş eti istehsalında Azərbaycanda fərdi və sənaye broyler təsərrüfatlarında olan vəziyyət və bu sahənin inkişaf yolları. Broyler istehsalında fermer təsərrüfatlarının rolu. Broyler eti istehsalında texnoloji prosesinin sxemini bilmək.

FTN 6. Quşların yüksək məhsuldarlığının təmin edilməsində xarici amillərin təsiri. Hind toyuğu, ördək, qaz eti istehsalının artırılması yolları. Bildirçin və firəng toyuğunun et məqsədi üçün bəslənilməsi. Qeyri-ənənəvi quş növlərinin et istehsalı texnologiyasını tətbiq etmək.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Quşların saxlanma və bəslənməsi
2. Quş eti və yumurta istehsalı texnikası.
3. Quş eti istehsalı texnologiyası.
4. Yumurta məhsuldarlığı və ona təsir edən amillər
5. Quşçuluq təsərrüfatlarında geniş yayılan qəfəslər.
6. Cücələrin bəslənməsi üçün lazım olan şərait.
7. Cücələrin qəfəsli batareyalarda bəslənməsi.

8. Cavan quşların döşəmə üzərində bəslənməsi
9. Yumurtar toyuqların qəfəsdə bəslənməsi
10. Yumurtaların yığılmasının mexanikləşdirilməsi

II. Kollektiv sualları

1. Mexanikləşdirilmiş yumurta yığma avadanlıqları
2. Yumurtaları yumaq üçün mexanikləşdirilmiş qurğular
3. Yumurtanın qablaşdırılmasının mexanikləşdirilməsi
4. Yumurta məhsuldarlığı və ona təsir edən amillər
5. Bir günlük broylerin seçilməsi
6. Broylerin qalın döşənək üzərində bəslənməsi
7. Broylerin məftil tor üzərində bəslənməsi
8. Broylerin yetişdirildiyi binaların avadanlığı və mexanikləşdirilməsi
9. Yemlərin verilməsinin mexanikləşdirilməsi
10. Suvarmanın mexanikləşdirilməsi

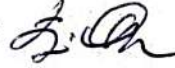
XV. İmtahan sualları:

1. Quşların saxlanma və bəslənməsi
2. Quş eti və yumurta istehsalı texnikası.
3. Quş eti istehsalı texnologiyası.
4. Yumurta məhsuldarlığı və ona təsir edən amillər
5. Quşçuluq təsərrüfatlarında geniş yayılan qəfəslər.
6. Cücələrin bəslənməsi üçün lazım olan şərait.
7. Cücələrin qəfəsli batareyalarda bəslənməsi.
8. Cavan quşların döşəmə üzərində bəslənməsi
9. Yumurtar toyuqların qəfəsdə bəslənməsi
10. Yumurtaların yığılmasının mexanikləşdirilməsi
11. Mexanikləşdirilmiş yumurta yığma avadanlıqları
12. Yumurtaları yumaq üçün mexanikləşdirilmiş qurğular
13. Yumurtanın qablaşdırılmasının mexanikləşdirilməsi
14. Bir günlük broylerin seçilməsi
15. Broylerin qalın döşənək üzərində bəslənməsi
16. Broylerin məftil tor üzərində bəslənməsi
17. Broylerin yetişdirildiyi binaların avadanlığı və mexanikləşdirilməsi
18. Yemlərin verilməsinin mexanikləşdirilməsi
19. Suvarmanın mexanikləşdirilməsi
20. Broylerin yemləndirilməsi
21. Quş etinin morfolojiyası və kimyəvi tərkibi
22. Quşun kəsimqabağı tutulması və daşınması
23. Kəsilmə və qansızlaşdırma
24. Tükün təmizlənməsi
25. İçalatın və yarımiçalatın çıxarılması
26. Quş etinin sortlaşdırması
27. Markalanma və qablaşdırma
28. Quş etinin soyudulması
29. Hinduşka cücələrinin qəfəsdə bəslənməsi
30. Hinduşka cücələrinin döşəmə üzərində bəslənməsi.
31. Hinduşka cücələrinin yemləndirilməsi.
32. Damazlıq sürünün bəslənməsi
33. Ana sürünün bəslənməsi.

34. Ana sürünün təşkili.
35. Təmir cavanlarının bəslənməsi.
36. Ördək cücələrinin et üçün bəslənməsi.
37. Qaz eti istehsalı
38. Damazlıq reproduktorlar və fermalar
39. Bildirçinlərin yetişdirilməsinin faydalı xüsusiyyətləri
40. Bildirçinin yumurta məhsuldarlığı və faydalı xüsusiyyətləri.
41. Bildirçinin et məhsuldarlığının faydalı xüsusiyyətləri
42. Firəng toyuğu və onların məhsuldarlığı
43. Qırqovul yumurtasının faydaları.
44. Qırqovul etinin faydalı xüsusiyyətləri.
45. Qırqovulların cinslərinin saxlanması və yemləndirilməsi

“Quşçuluqda yumurta və et istehsalının texnologiyası” fənninin sillabusu 050711
“Zoomühəndislik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.
Sillabus “Baytarlıq və zoomühəndislik elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək (14 fevral
2025-ci il 12 sayılı protokol) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi: dos.M.Q.Abdullayev

Kafedra müdiri: dos. R.M.Bilalov